

צ'בזטי מזהר"ן

קמא

דף מו:

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה לב

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר

(ה"מ שמו שמה)

תורה אור
תורה לב
תהלים נא (ז) אֲדָנִי שְׁפִתֵי תִפְתָּח וְפִי יִגְדֵל תְּהַלְלֶנּוּ:
בראשית כט (א) וַיֵּשֶׁא יַעֲקֹב רִגְלָיו וַיִּלְךָ אֶרֶצָה בְּנֵי קָדֶם:
תהלים קיט (יא) בְּלִבִּי צִפְנִיתִי אֲמִתְּךָ לְמַעַן לֹא אֶתְקַא לְךָ:
תורה לג
תהלים לד (ג) מִי הָאִישׁ הַקָּפֵץ חַיִּים אֲהַב יָמִים לְרֵאוֹת טוֹב:
תהלים נג (יא) בְּאַלְהִים אֶהְלֵל דָּבָר בִּידוֹן אֶהְלֵל דָּבָר:
משלי ג (ז) דְּרָכֶיךָ יִרְכִּבֵנִי נֶעֱמָ וְכָל נִתְיֹבוֹתַי שְׁלוֹם:
ישעיהו ו (ג) וַיִּקְרָא יְהוָה אֵל יְהוָה וְיִמְרוּ קוֹדֶשׁ קוֹדֶשׁ לְקוֹן צְבָאוֹת מִלֵּא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
נחמיה ט (ו) אָתָּה הוּא יְקַו לְבַדְּךָ אֵת אֲתָּה עֲשִׂיתָ אֵת הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאֵם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם וְאָתָּה מְתִיחַ אֵת כָּל־כֶּסֶף וְצָבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁמָתוֹתַי:
ישעיהו כא (יא) מִשָּׂא דוֹמָה אֵלֶי קְרָא מִשְׁעִיר שֹׁמֵר מִה מִלִּיקָה שֹׁמֵר מִה מִלִּיל:
דברים נצבים ל (יא) כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לֹא נִפְלְאוֹת הוּא מִפֶּנֶךְ וְלֹא רִתְקָה הוּא:

מו: ליקומי
אדני שפתי תפתח לב מי האיש החפץ חיים לג מוהר"ן
עמכם אח"כ. ודיבר עמי קצת מענין המעשה הזאת הנאמר שם בגמ' בענין זה, והכנתי שיש לו חידושי תורה על כל זה. שדפס, תהלה לאל חי [א]:

הפעם נודה את ה' בגילה ברנה, אשר זכינו לסיים סבי דבי אתונא, דברים הסתומים והסתומים באלף עיזקאין אין חכמה ואין תבונה וגם אם יאמר החכם לדעת לא יוכל למצוא נלעג לשון אין בינה, נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עינא, מה אדבר והוא אמר ועשה אזנים לתורה הצפונה, עתה כפינו פרושות אל ה' בבקשה ותפלה ותחינה : ה' יגמור בעדינו להדפיס יתר המאמרים הנוראים, אשר גילה בהם דרכי עבודתו ית' בדרכים נפלאים, עמודי שש מיוסדים על אדני פז על כל פסוקי תנ"ך ועל כל דברי התנאים ואמוראים, גלילי זהב בתרשיש ממולאים, מפנינים יקרים ומפז מסולאים, בזכותם נזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תורתך אשר קבלנו מפי אדון כל הנביאים, ויקויים במהרה בימינו ועלו בהר ציון מושיעים. אכ"ר:

(לשון רבינו ז"ל)
לב [ב] (תהלים נא) **אדני שפתי תפתח**, והוא בחי' ריקודין [ג] של התונה. כי כל זמן שלא נתונה לזווג, היא אתקריאת נער בלא ה' (וזהו בא דף לח ע"ב) [ד] גימ' ש"ך דינים. וכד אתתקנת לזווג איתקריאת נערה בח"א, שנמתקין הדינין ע"י ה' אלפין של אהיה שבכינה [ה] כמוכא בפע"ה שער עמידה [ו]. נמצא הכלה עדיין בבחינות נער בבחינות ש"ך דינים, וצריך להמתיקה ולתקנה, וזה נעשה ע"י ריקודין. כי הרגלין הם בבחינות נצה והוד [ז], והם נתנשאים ע"י הלב, היינו ע"י שמחת הלב. כנראה בחוש שע"י שמחת הלב מרקדין, כמ"ש גבי יעקב (בראשית כט) **וישא יעקב את רגליו**, ופי' רש"י לבו נשא את רגליו. ולב היא"ח בינה, כמ"ש [ח] בינה ללב ובה הלב מבין. על כן צריך לכונן בריקודין 'האלפין שבלב ע"י הרגלין להכלה שהיא בחי' ה"א פעמים דין גי' ש"ך גי' נער. וע"י אור הלב שנמשך לה נעשית נערה בח"א, ונעשית ה' פעמים אדני. וזה בחי' **אדני שפתי תפתח** [ט], שע"י השפתיים שהם נצה והוד, נפתח ונמתק הכלה בכחי' זווג [י], ונעשית בחי' אדני, שהיא נערה, שהיא "ראוי לזווג. וזה דאיתא במדרש (בראשית פ' ע' [יא]) כשנשא יעקב את לאה בשעה שהיו מרקדין היו מומרין הייא לייא לרמוז ליעקב הא לאה. היינו כי לאה היא עלמא דאתכסאי (וזהו ויצא קנד). שהוא בחי' לב, כמ"ש (תהלים קיט) **בלבי צפנתי אמרתך**. ומשם המיתוק של הדינים כשממשיכין ה"א מהלב. וזה הא לאה, שצריך להמשיך מלאה האלפין כדי להמתיק ולתקן את הכלה : גם היו אומרים שהכלה שמה לאה, שע"י בחינות עצמה נמתקת :

לג [יב] (תהלים לד) **מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב :**
א הכלל הוא, שצריך לבקש שלום. שיהיה שלום בין ישראל, ושיהיה שלום לכל אדם במדותיו. היינו שלא יהיה מחולק במדותיו ובמאורעותיו, שלא יהא לו חילוק בין בטיבו בין בעקו תמיד ימצא בו השי"ת. היינו (שם נ) **בה' אהלל דבר באלקים אהלל דבר** [יג]: וע"י מה ימצא השי"ת בין בטיבו בין

^א עיין לק"ה שבת ו' אות ה' שם מבאר מוהר"ן בעצמו את שאר המאמרי סבי דבי אתונא
^ב לא ידוע מתי וחיכן נאמרה
^ג עיין תורה ו' אות ו'. וכתובות טו: כיצד מרקדין לפי הכלה.
^ד עיין עץ חיים שער יח פ"ה מ"ח כל זמן דלא קבילת דבר, ועיין כתובות טו: נער אפילו קטנה במשמע, ועיין ע"ח שער לד' פ"ג בעת הנסירה נקראת נערה. ובברכות ו: מי שלא משמח חתן וכלה עובר בה' קולות
^ה פ"ב ב' מילויי אהי-ה דהיינו ש' ה' פעמים אות א - קמג- אלף הא יוד הא, קנא - אלף הה יוד הה, קסא - אלף הי יוד הי.
^ו פרק א'
^ז * פתח אליהו
^ח גם בדפוד' ותולד- היא, ומתורלו- הוא
^ט * פתח אליהו
^י כך הרגס גם בדפוד' ותולד, בלוח"ת של תולד ובתולד- בריקודין להמשיך האלפין, (וכן גרסת הנוסאות והגהות) ומתורצו- בריקודים (המשיך) האלפין
^{יא} עיין פרי עץ חיים שער העמידה פ"א, ושער הכוונות דרושי עמידה א'.
^{יב} עיין זוהר חדש שיר השירים דף פח: עה"פ נאוו לחיך מאמר ד' ס' נפתחות לה' - שאות ה' שבה תלוי ההולדה א"א בפה סגור
^{יג} גם בדפוד' דאוי, בתולד ומתשכט - ראוי, ובכל המנוקדים- דאוייה
^{יד} בראשית רבה פרשה ע' פסקא יט
^{טו} בתולד- אמרתך
^{טז} תורה זו לשון רבינו ז"ל נאמרה כנראה בשנת תקסב (ח"מ קי)
^{יז} גרסת הפסוק כמו בגמ' ברכות ס: ע"ש
^{יח} מתורצו - בעיקו
^{יט} * זוהר קרח קעו:
^כ * השמטת הוזהר בראשית רנו.
^{כא} מתורלו - שמלא כל הארץ כבודו
^{כב} * ישעיהו ו' ג'
^{כג} בתשכט - מינה
^{כד} * תיקון נו דף צא: [ותיקון ע' דף קכב:]
^{כה} * זוהר רע"ב פנחס רכה. [ועיין לקמן תורה סד אות ב דף עח: טור א']
^{כו} עיין לעיל תורה א'
^{כז} כך הוא בכל המהדורות ועיין פרשי"ש שבת לו: ד"ה מצטמק

^{כח} וסנהדרין ד: מורח על פרשי" בראשית מג כ עה"פ בי אדוני ושם מט כב עה"פ בן פורת
^{כט} עיין פירוש הט"ו עה"ת דברים ו' ח'
^ל לכוני ענינו לשי"ת נפל ללשון עכ"ס
^{לא} ע"ש סוף הלכה א'
^{לב} ישעיהו כא יא
^{לג} מתורצו - בודאי
^{לד} לשון ההגדה של פסח על דברי הרשע
^{לה} נחמיה ט' ו'
^{לו} מתורלו - ית'
^{לז} * דברים ל' יא וע"ש רמב"ן

מאמר אדני-י שפתי תפתח

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

תורה זו היא לשון רבינו

זמן ומקום אמירת התורה לא ידוע

פתיחה והקדמה

בתורה לב/ו רבנו מדבר בה מהלב, כיצד הלב שמח בשמחת החתונה, וכיצד הלב נושא את הרגלים מרוב שמחה, וכיצד ע"ז הרגלים שולחים מהלב חמש אלפין להמתיק חמש דין שבכלה.

וזהו לשון חז"ל (כתובות טז): כיצד מרקדין לפני הכלה, מרקדין דייקא ולפני הכלה דייקא (אע"פ שלמעשה בפשט הכוונה לשבח את הכלה לפני החתן, רמזו לכוונה שברקודים שהם להמתיק הכלה) דהיינו שמתבאר כאן כיצד כל המשתתפים בשמחת חתן וכלה נעשים שותפים ליחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה שנעשה ע"י החתן וכלה.

כי ע"י הריקודים שנהגו בדרך לחופה ובדרך לחדר יחוד ואחרי שיצאו ממנו, שמשמחים בעיקר את הכלה (כי הנוקבא עיקר בניינה מהגבורות, ורק ע"י היחוד עם בעלה נמתקים הגבורות שבה, אבל כדי שתהיה מוכנה לייחוד צריך להתחיל להמתיקם בשמחת החתונה ע"י הריקודים¹) נמצא שהבאים לשמח חתן וכלה נעשים שותפים ממש לייחוד ולהקמת הבית בישראל, (ח"ו לחשוב על הכלה בריקודים וכ"ש שלא לרקוד לפני, אלא אנו מכוונים להמתיק דיני השכינה הקדושה)

וזהו שאמרו בברכות ו'17: שהמשמח חתן וכלה מקבל שכר כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים. שנאמר "כי אשיב שבות הארץ כבראשונה אמר ה'". נמצא שנעשה שותף לגאולה פרטית וכללית.

ורבנו מבאר נפלא כיצד הפסוק שבו אנו סומכים גאולה לתפילת עמידה, שהוא "אדני-י שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך" כל כוונות האר"ז ל בפסוק הזה, צריך לכוון בריקודים של החתונה. וכנ"ל כי חתונה היא בחי' גאולה² והיחוד בחי' תפילה.

... ב' עדי אלו חשע ירושלים

¹ מ"ק - תורה לב היא ראשונה מהתורות בספר שאינן על מאמר חז"ל כי עד כאן סדר המאמרים היה טו תורות על מאמרי רב"ח וג' תורות על רבי יוחנן וספרא ויונתן משתעי וד' תורות על ספרא דצניעותא ותשע תורות על סבי דבי אתונא

וצ"ע ידוע השיחה של רבינו היכן אנו אווזים בתפילה דמשמע שסדר התורות של רבינו הם בסדר התפילה וצ"ע בזה האם הכוונה לסדר שנכתב או לסדר שנאמר דווקא כפי שראיתי שהבינו אלו שכתבו עפ"י ש תורה לג מסתמא נאמרה בתקסב עם כל התורות שמדברות מתפילין אבל אולי אפ"ל שכאן בתורה זו מתחיל בחי' עליה לעולם האצילות לכן אחר שסיים סדר התורות שעל מאמרי חז"ל פתח באדני-י שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך שבידוע נאמר כשעולים מק"ש שהיא בבריאה לתפילת עמידה שהיא באצילות

עוד אולי אפ"ל עפ"י מה שבארתי בתורות לקמן הסמוכות לג לך לה שממה שמפורש שתורה לך עוסקת בבחי' השבירה ותורה לה נראה שעוסקת בעולם התיקון ולפ"ז נראה לי שתורה לג יש בחי' של אורות העקודים ולפ"ז אולי אפ"ל שתורה לב היא התחלה חדשה כמו חלק ב' של הספר הראשון לכן פתח בה באדני-י שפתי תפתח שהוא סוד עליה מעולם לעולם כנ"ל כי היא רומזת לעצם ההתחלה החדשה.

² זה יתבאר היטב בפנים עפ"י כוונות הפסוק אדני-י שפתי תפתח שהאר"ז ל מבאר שאז השכינה נמצאת בעולם הבריאה היכל קדש הקדשים שם היא נמתקת ע"י הפסוק הזה שהשפתים ממשכים אלפין מבינה להמתיק דיני הלכה ונעשית אדני-י שהוא דינא רפיא ואזי מוכנה לעלות לעולם האצילות שם היחוד באמירת ברוך.

³ וא"ר חלבו אמר רב הונא כל הנהגה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות (מולול בחמשה קולות שבייך בון הקב"ה את ישראל) שנאמר (ירמיה לג-יא) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות ואם משמחו מה שברו אמר רבי יהושע בן לוי זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות שנאמר (שמות יט-טז) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר וגוי ויהי קול השופר וגוי והאלהים יענגו בקול. איני והא כתיב (שמות כ-יח) וכל העם רואים את הקולות אותן קולות דקודם מתן תורה הור רבי אבהו אמר כאילו הקריב תודה שנאמר (ירמיה לג-יא) מביאים תודה בית ה' רב נחמן בר יצחק אמר כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים שנאמר (ירמיה לג-יא) כי אשיב את שבות הארץ כבראשונה אמר ה'.

⁴ בפשטות סמיכת גאולה לתפלה הכוונה שמיד כשנתפלל על הגאולה היא תבוא. וזה הלשון לסמוך גאולה אל התפלה. אבל בסדר התפלה הכוונה הפוך שאנו משתדלים שלא יהיה הפסק בין ברכת גאל ישראל לתחילת תפלת עמידה. ולכאורה א"כ צ"ל לסמוך תפלה לגאולה, אלא שכונתנו שע"י שאנו נסמוך התפלה לברכת הגאולה ע"ז נזכה שהקב"ה יסמוך לנו גאולה לתפלה.

מלשון חז"ל שהפסוק אדני-י שפתי תפתח היא תפלה אריכתא ולא אמרו גאולה אריכתא, משמע שהרקודים הם כבר חלק מהתפילה ולא מהגאולה. אבל מהבטחת חז"ל שהמשמח חתן וכלה בונה אחת מחורבות ירושלים והראייה מפסוק המדבר מהגאולה, אולי אפשר לומר שהחתונה בחי' גאולה.

ועיין בזה שער הכוונות - דרושי כוונות קריאת שמע סוף דרוש ח - והנה בזה יובן ענין סמיכות גאולה לתפלה הנז' בדברי רז"ל כי דבר זה צריך ביאור לפי שנודע כי כל גאולה הוא ביסוד וכל תפלה במל' וא"כ קשיא היאך אפשר לומר שהגאולה שהיא ביסוד היא למטה בהיכל קד"ק אשר עתה הוא מקומו בתהלות לאל עליון כנו' והתפלה שהיא המלכות היא למעלה באצילות כי כל עמידה היא באצילות:

ומבאר האריז"ל ששרש הגבורות הם חמש (רמזו בה' אותיות סופיות מנצפך) לכן להמתיקם צריך חמש פעמים אלף מבינה עילאה וזה נעשה ע"י הריקודים, ששמחת/ו' הלב בחתונה נושאת את רגליו, ואזי ע"י רגליו ממשיך חמש אלפין מלבו אל השכינה הכלה, להמתיק החמש גבורות שבה, כפי שמבואר בפנים שהלב הוא בינה ויש ג' מלויים לשם אהי-ה בבינה שהם קמג קנא קסא ויש בהם חמש פעמים אות א' וע"י שמכוונים לחברם לחמש דין שבכלה נעשה חמש אדנ-י, שהוא דינא רפיא.

ואולי אפ"ל שחז"ל רמזו זאת גם במאמר גמ' הנ"ל כל הנהנה מסעודת חתן ולא משמחו מזלזל בחמישה קולות "קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו". חמש קולות דייקא, שהם חמש אלפין להמתיק דיני הכלה, כי זה שלא משמחו לא ממתיק את חמש גבורות של הכלה כנ"ל.

ופסוק זה הוא נבואת ירמיהו בזמן חורבן הבית והארץ, על הגאולה שתבוא. כי כל השותף לבניין בית של חתן וכלה שותף לבניין הגאולה.

עוד שם בגמ' ואם משמחו זוכה לתורה שניתנה במתן תורה בחמישה קולות, ונ"ל כי המשמח חתן וכלה זוכה שהחתונה נעשית לגביו כמתן תורה, כידוע שמתן תורה נחשב לחתונה בין ישראל להקב"ה, והחמש קולות שבהם ניתנה התורה מסתמא היו כדי להמתיק את דיני הכלה שהיא עם ישראל, והכי נמי המשמח חתן וכלה שזוכה לתורה חוזר ונעשה בעצמו בחי' כלה שנמתקים דיניה בחמישה קולות של מתן תורה ומקבל תורה מהחתן שהוא הקב"ה.

בוזרה בא דף לח. מבאר שהנוקבא לפני שמוכנה ליחוד נקראת נער, ואחרי כן נקראת נערה. ובעץ חיים (יח ה') מבאר שנער גמט' שך, והכוונה לשך דינים/ו' שיש בנוקבא, וע"י שמאירים בה חמש אלפין שבג' מילויי בינה אזי נעשית נערה, גמט' שכה, בחי' דינא רפיא.

בתורה הבת עד שנשאת נקראת נער כמ"ש (דברים כב כג) כי יהיה נער בתולה מאורסה וכו'. (ושם כח) כי ימצא איש נער בתולה אשר לא אורסה. ע"ש תורה תמימה כל מקום שנאמר נערה חסר ה' אפילו קטנה במשמע. וכן עפ"י הסוד מצד הדינים שבה נקראת נער גמט' שך (שך דינים) עד הנשואין, שהם נמתקים ע"י בעלה.

אמנם ביאורו יובן עם הנז"ל כי הגאולה הזו היא למעלה באצילות ביסוד הנז' אמנם הוא מוריד הארתו למטה בבריאה אל המלכות הנק' תפלה אשר שם למטה וע"י סמיכות הזו עולה המלכות הנק' תפלה מן הבריאה אל האצילות כנ"ל. והנה העליה הראשונה של המלכות הנק' תפלה היא במלת ברוך שבברכ' אבות כמו שית'. והנה זה הברוך הוא ביסוד דו"א כמשי"ת שם והרי נתבאר היטב ענין סמיכות גאולה לתפלה ממש.

בספר תורת איש ליקוטים (הובא במתיבתא מדור כפתור ופרח) כתב על מאמר חז"ל כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו הכוונה ואינו שמח בשמחתו כי צריך אדם לחוש שמחת חבירו.

עץ חיים - שער יח פרק ה מ"ת - וגם המאמר הוזהר בפ' בא דף ל"ח ע"ב וז"ל כי יהיה נערה בתולה נער כתיב, מ"ט? שכל זמן דלא קבילת דבר אתקריאת נער כו'. כי הנה שם אדנ"י מורה על הדין כנודע, וכן ג' אותיות האחרונות הם דיי"ן, ונשאר אות ראשונה שהוא אל"ף, והוא בחי' הרחמים המשותפים עם הדין שבה, ואות א' זה מורה על שם אהי"ה שהוא רחמים, וזה הטעם שנקרא מלכות בספר הוזהר דינא רפיא, לפי שמתחברת (דין) עם אל"ף שהוא רחמים כנ"ל, ואז הוא דינא רפיא. וכבר ידעת כי שורש כל הדינים הם הה' גבורות, וכל גבורה מהם נקרא דין, שהם ג' אותיות אחרונים שבשם אדנ"י, וה"פ דין יהיה גי' ש"ך, נמצא כי הה"ג הם ה' דין מתפשטין עד ש"ך ניצוצין הנכללין בה"ג אלו....

זו"ש בארדא א"ר חזקיה מסתכל הוינא כו' נחית וסליק לשכ"ה עיבר כו', כי מתחילה היה ש"ך בלבד, שהם ה"פ דין משם אדנ"י, שהם ש"ך ניצוצין, וכאשר נתחברו עמהם הה' אלפין עם הה' דינין, שהם בחי' ה' שמות אהי"ה שהם רחמים גמורים יותר מהם, נמתקו ונתבסמו הה"פ דין, ונעשה ה"פ אדנ"י, שהם גי' שכ"ה ניצוצין, ואז נקרא המלכות דינא רפיא כנ"ל, כי שם אדנ"י, א' שבו הוא מורה רחמים ושאר אותיות דיי"ן, ולכן הוא דין מוזג ורפיא. באופן כי שם אדנ"י נקרא דינא רפיא, ואז הם שכ"ה גבורות. ובהיותם שכ"ה הם ממותקים. ונמצא כי אז הש"ך מנהרין מצד אות א' המתחברת עמהם. וזה סוד "ונהיר וסליק לשכ"ה עיבר כו'", כי אז הם מאירין ואינם חשיכין.

ובזה תבין מ"ש פ' תוריע ענין נער ונערה, כי נער גי' ש"ך ניצוצין, עד לא אתבסמו איקרי נער, ונערה גי' שכ"ה כאשר נתבסמה ע"י שם אהי"ה, שהוא בה' עילאה, בינה, המורה על אות א' שבשם אדנ"י. ונתבסמו ע"י ה' אלפין שיש בה"פ דין כנ"ל, נגד ה' ראשונה, שהוא בינה, הכוללת ה' אלפין, ה"פ אור הנזכר בתקונים תיקון ה', ואז נקרא נערה יתיר ה', כי אז היא בבחי' שכ"ה דינין מבוסמים וממותקים, ואז יכולה להיות מקבלת עמה וזוג הזכר המזווג בה, משא"כ בתחלה עד שלא נתבסמו.

ואמנם ענין הה' יתירה הממתקת ומבסמת את הש"ך ניצוצין, הם ה"ג הנקרא ה' אותיות מנצפ"ך הנזכר אצלנו בתקונים ובמקומות רבים. והנה מנצפ"ך גי' פ"ר. והחילוק שיש בין שכ"ה ובין ה"ג מנצפ"ך הוא, כי אלו שכ"ה ניצוצין הם גבורות הנקבה עצמה, והם בחי' ספי' המלכות שלה, כמבואר אצלנו לעיל, כי כל ג' בחי' הכלים של ספי' זו, הם ג' שמות אדנ"י, וכבר נת"ל כי שכ"ה הם ה' שמות אדנ"י. אמנם ה"ג מנצפ"ך הם בחי' הגבורות הזכר עצמו, שאח"כ ניתנין אליה, והם מתקבצין בספי' היסוד שבה, הנקרא נקודת ציון כנ"ל. הרי נת' אצלנו ענין שכ"ה ניצוצין או פ"ר ניצוצין הנזכר בכ"מ בוזהר, שהם בחי' ניצוצין שהיו בו מלכים, שיש בהם ג' בחי', כלים וניצוצין ואורות, ונתקנו ע"י פ"ר ניצוצין דמנצפ"ך, שגם הם בחינת ניצוצין, וכולם הם דין וגבורות, אלא שאלו של המנצפ"ך הם ממותקות יותר משכ"ה ניצוצין. וזכור הקדמה זו של שכ"ה ניצוצין או פ"ר ניצוצין של מנצפ"ך מה ענינה בכ"מ.

ש"ך דינים - עיין ע"ח יח ה' - שרשם בשבירת הכלים שהוא סוד הו' מלכים שמתו (כמבואר בסוף פרשת וישלח). וכיון שהם מבחי' ז"א הנקרא אדם, גם הם כל מלך הוא אדם גמט' מה, וזהו שבע פעמים מה גמט' שטו וכשניתקנו במעי הבינה נוסף בהם עוד ה' גבורות קדושות מהבינה הם סה"כ שך דינים. שיש בנוקבא. והם גמט' חמש פעמים דין, לכן מיתוקם ע"י חמש אלפין שבבינה.

בעץ חיים שער לד פ"ג/ט' מבאר האריז"ל – שבריאת הנוקבא נעשית בכמה שלבים, תחילה היא נקודה, ובעיבור נקראת פטיעה לבר, וביניקה נקראת ה' תתאה וצלע, ואח"כ עד גיל יב נקראת נער, ובעת הנסירה נקראת נערה, וכשחוזרת עמו פנים בפנים נקראת בוגרת.

סוד הנסירה רמוז בתורה (בראשית ב' יח) וַיֹּאמֶר יְיָדָד אֱלֹהִים לֹא טוֹב הָיְתָה הָאָדָם לְבָדוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵצָר פְּגָדוֹ: (ושם כא) וַיִּפֹּל יְיָדָד אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעֹתָיו וַיִּסְגֶּר בָּשָׂר תַּחְתְּנָה: (ושם כב) וַיִּבֶן יְיָדָד אֱלֹהִים אֶת הַצִּלְעַ אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבָאָהּ אֶל הָאָדָם:

התרדמה והצלע שנלקחה מאדם עפ"י הסוד נקרא ניסור, וכמבואר במדרש/ו ובגמ' ברכות סא. שהצלע אין הכוונה כפשוטו אלא נבראו דו פרצופים דהיינו שאדם וחווה נבראו ביחד דבוקים בגבם (כתאומים סיאמים). נמצא שמה שכתוב שלקח צלע הכוונה שניסר והפריד בין אדם לחוה כדי להביאה לפניו לייחוד.

ונמצא שהפסוק בתורה רמוז לשני זמנים אחד בזמן יניקה והשני כשהיא נערה. ומבואר שכשהיא נערה הוא סוד הניסור. דהיינו שע"י סוד הניסור היא נעשית מנער לנערה. ונמצא שהפסוק אדנ"י שפתי תפתח וכן הריקודים בחתונה הכל הוא בסוד הניסור, כיצד מביאים את הנוקבא ממצב של אחור למצב של פנים. וזה הכוונה להכין את הכלה לייחוד.

ובפרי עץ חיים כוונות עמידה מבאר שבסוף ברכת ק"ש המלכות בהיכל הקדש קדשים שבבריא, וע"י הפסוק אדנ"י שפתי תפתח וכו' מאירים לה חמש אלפין והיא נמתקת דהיינו חוזרת פנים בפנים עם הקב"ה. וזו ההכנה לייחוד. ורבנו מבאר שזה בעצמו נעשה בריקודים של חתונה.

להבין סוד הניסור כיצד הוא רמוז בתורה בתרדמה ולקחת הצלע ובנינה. עיין לק"ה ראש חדש ה' ב' כ"א מבואר שלצורך הניסור (הניתוח) הקב"ה מפיל תרדמה על האדם ואזי עולים המוחין של זעיר אנפין מ"ן לחכמה ובינה שנקראים אבא ואמא, וע"י ייחודם נשפע מוחין מהבינה למלכות, שמגדיל אותה/י ומתקנה לייחוד, וכיוון שמקבלת מוחין מהבינה שלא ע"י בן זוגה זה נקרא ניסור. והוא ההכנה לזיווג.

וכל זה נעשה בתפלה ע"י הפסוק אדנ"י שפתי תפתח וכו'. ובחתונה ע"י הריקודים. (ובסוף התורה יתבאר שגם החופה היא אותה בחי' של ניסור/י)

^ט עץ חיים שער לד פרק ג' – והנה ז' זמנים היו אל הנוקבא דז"א עד שהיתה ראיה לזיווג וחזרה עמו פנים בפנים ויש בחי' אחרת ג"כ וית' במ"א בע"ה ואלו הם. א' בהיותה קודם תיקון שאז היתה נקודה קטנה. הב' בעיבור א' של התיקון ואז היתה נקראת פטיעה לבר. הג' בזמן היניקה ואז נקראת ה' תתאה ואז נקראת צלע. הד' משם ואילך עד שתהיה בת י"ב שנים ויום א' והמשך זמן זה נקראת קטנה ואז נקראת ג"כ חוה אשת אדם. הה' אחר שעברו עליה י"ב שנים ויום א' שאז כל המוחין גדלות שבה נגמרו להכנס ואז נקראת נער חסר ה'. הו' בעת הנסירה ואז נקראת נערה בזה. הו' כשחוזרת עמו פ"פ לזיווג ואז נקראת בוגרת והנה ז' זמנים אלו כללותן הם ה' אחרונות שאז התחילה להקרא בשם נקבה ונכללין בד' כי בחי' ה' הו' שניהן א' ואלו ה' מדרגות נרמזין בד' אותיות נקבה אע"פ שאינן כסדר אותיות והם נערה קטנה בוגרת ה' תתאה ולכן נרמזו ד' זמנים אלו בנוטריקון שהם נקב"ה.

^י בראשית רבה פרשה ח פסקה א – אמר רבי ירמיה בן אלעזר בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון אנדרוגינוס בראו הדא הוא דכתיב זכר ונקבה בראם א"ר שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון דיו פרצופים בראו ונסרו ועשאו גביים גב לכאן וגב לכאן איתיבון ליה והכתיב ויקח אחת מצלעותיו אמר להון מתרין סטרוהי היך מה דאת אמר (שמות כו) ולצלע המשכן דמתרגמינן ולסטר משכנא וגו'.

ברכות סא. – דאמר רבי ירמיה בן אלעזר דו פרצופין ברא הקדוש ברוך הוא באדם הראשון שנאמר אחור וקדם צרתני:

פרש"י – דו פרצופין – שני פרצופין בראו תחלה, אחד מלפניו ואחד מאחוריו, וצלחו לשנים ועשה מן האחד חוה:

^{כא} לק"ה ר"ח ה' ב' – ויעקר התקון הוא שצריכין לנסר את המלכות שלא תהיה בחינת אחור באחור דבוקים פכ"ל אַחַד לְשִׁנְיָהֶם, רַק לְנִסְרָא אֶת הַמַּלְכוּת מִזְעִיר אֲנָפִין שְׁתֵּהִי הַמַּלְכוּת בְּחִינַת פְּרָצוּף פְּנֵי עֲצָמוֹ וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַדְוּרְמִיטָא וְהַשְׁנָה דְאֵפִיל עַל זְעִיר אֲנָפִין שְׁהוּא הַסְתַּמְלָקוּת הַמּוֹחִין שְׁנִסְתַּלְקִין מִמֶּנּוּ וְעוֹלִים לְמַעְלָה בְּסוּד מִן נֻקְבִין וְאִזּוּ מְקַבֵּל הַמַּלְכוּת הַמּוֹחִין שְׁלֹא עַל יְדֵי זְעִיר אֲנָפִין כִּי אִם מִלְמַעְלָה מִבִּינָה בְּעֲצָמָה. וְאַחַר כֵּן עַל יְדֵי הַשׁוֹפָר חוֹזְרִים הַמּוֹחִין לְזְעִיר אֲנָפִין. וְאִזּוּ מְמַתִּיק דִּינֵי הַמַּלְכוּת. וּמְמַשְׁיָן לָהּ גְבוּרַת מְמַתְקוֹת. וְעַל יְדֵי זֶה נִסְרַת הַמַּלְכוּת וְנִבְנִית קוּמָה פְּנֵי עֲצָמָה בְּכָל עֶשְׂרֵת יְמֵי תְשׁוּבָה וְכוּ', עַד שְׁבַשְׁמִינֵי עֲצַרְת אִזּוּ הוּא בְּחִינַת הַיְחוּד שְׁמַתִּיחַת הַמַּלְכוּת עִם זְעִיר אֲנָפִין וְכוּ', עֵינן כָּל זֶה בְּפָנִינֹת:

^{כב} כי במצב שנבראו אחור באחור א"א שתגדל הנוקבא כי מקבלת מעט מוחין ממנו דרך נקב שמחוזהו לגבו לעשיית הכלים שלה בלבד. ולצורך הניסור הגדיל את ז"א ע"י מוחין הבאים לו מנה"י דתבונה (חיצוניות הבינה) ואז הפיל תרדמה, שהמוחין הנ"ל עלו מין נוקבין לחו"ב ועוררו מוחין גבוהים מחו"ב שירדו ונכנסו לנקבות שמאחוריו והגדילו אותם לפרצוף נוקבא אחת. ונסרה ממנו. וגם ירדו לז"א מוחין (עשרה חסדים שהם הויות דע"ב גמט חסד) להגדילו עוד יותר. ואז הביאה אל האדם (שעה"כ ערבי ב'י)

ובשה"כ ר"ה א' הוסיף לבאר שהטעם שהספיק המ"ן מעלית ז"א לבד, אע"פ שבר"כ צריך ששניהם יעלו, כיון שהיה רק לצורך בנין הנוקבא, לכן הספיק מ"ן המוחין שלו לבד. עוד ביאר שהמוחין של חו"ב תחילה בנו אותה מהכלים, ואח"כ הוסיפו לה מוחין עד שגדלה בט' ספירות ונשלמו העשר לקומה שלימה.

^{כג} **קיצור הדברים** שכתב המתוק מדבש זוהר בראשית מט. – לבין ממלך הבא נקיים מה שכתב האריז"ל צע"ח ט"ל פ"א צמ"ק, כי כדי לכוון את נשמות אדם וחווה היה לרין להיות יחוד ז"ן פנים בפנים, אבל לא היה אפשר להם להתחיד למטה במקומם פנים בפנים כדי שלא יתאחו הקליפות באחוריים שלהם, כי אדם אין לעבוד את האלמה להכנית את הקליפות, לכן מה עשו אור"א נסרו את הנוקבא העומדת אחורי ז"א והעלו את ז"א למעלה כהיכל שלהם ששם אין כח להקליפות להתאחו, ואחר כך העלו גם את הנוקבא, וזה הסיכל של אור"א הוא בחינת החופה של חתן וכלה שהם ז"ן, ושם נאחזו ז"ן פנים בפנים והולידו את נשמות אדם וחווה, ואחר כך כבדו היו יטולים ז"ן לילדת למטה להתחיד במקומם כלאו כי על ידי המזאת ומעשים טובים של אדם הראשון נכרתו הקליפות.

יתבאר עוד שאור הלב שהוא אור הבינה שממתיק את דיני הכלה הוא בחי' אמא אוזפת מנהא לברתא דהיינו שמלווה כלים כדי להתייחד בסתר תחת כנפיה בחופה. ובלק"ה¹⁷ מבואר שזה בחי' תשובה כי אור הבינה הוא הסיעתא דשמיא שמקבל הבעל תשובה כדי לעלות מדיכין שנפל, נמצא לפ"ז מבואר היטב שזמן החופה והריקודים הוא זמן מסוגל מאד לחתן וכלה לזכות לתשובה שלימה כי מקבלים סיעתא דשמיא גדולה מאד או לעלות מדרגה מדיכין שנמצאים.

עד כאן הקדמה

*

(לשון רבינו ז"ל)

תורה לב [טו]

(תהלים נא/טו) אדני שפתי תפתח, פשוטו שרוד המלך אחרי החטא בבת שבע, מבקש מחול לי על חטא הריגת אוריה, כדי שיהיה לי פתחון פה לומר תהילך. ופסוק זה תקנו חז"ל לאמרו לפני תפילת עמידה, לבקש שה' יעזור לנו בתפילתנו. ועפ"י הסוד בתפילת שחרית אנו עולים מעולם לעולם. הקרבנות עולם עשיה, ופסוקי דזמרא עולם היצירה, וק"ש וברכותיה עולם הבריאה, ותפלת עמידה בלחש עולם האצילות/י, כי שם נעשה הייחוד קב"ה ושכינתיה, ע"י שאנו מתחברים בתפילה/י¹⁸ להקב"ה. ובפסוק זה אנו עולים מהבריאה לאצילות.

ובכוונות האריז"ל/י¹⁹ מבאר שבתהילות לאל עליון עלינו להיכל קדש הקדשים שבבריאה, ושם כבר אנו בבחי' פנים בפנים עם הקב"ה. נמצא שהיכל זה אע"פ שהוא בעולם הבריאה (שנקרא עולם הפירוד ביחס לאצילות)

¹⁷ ליקוטי הלכות תפלת המנחה הלכה ז' אות עה – כי תשובה היא בחינת אמא אוזפת מאנהא לברתא. הינו פי אמא היא בינה בחינת ביתא עלאה, וברתא בחינת מלכות בחינת ביתא תתאה שהיא בחינת תפלה, שאי אפשר למלכות בחינת ביתא תתאה להתגבר על כל הסטרא אחרא והחולקים וכו' פי אם על ידי זה הצדיק שזכה להגביר בשלמות היצר טוב על היצר הרע וכו', עד שזכה לקבל מלכותו יתברך בשלמות. והוא זוכה לתפלה בשלמות שעל – ידי זה יש לו כח להכניע כל היצרים והרודפים כל החושים והקוצים הסובבים וכו'. פי עקר המלחמה והפלי יין הוא על ידי התפלה (כמו שמבאר במקום אחר סימן ב' לקוטי חלק א). אבל אין מי שיזכה לזה התפלה בשלמות פי אם הצדיק הגדול וכו', בבחינת פרוץ פרוץ בכל יומא מאן דקטיל לחויה קדמאה יחבין ליה בריתא דמלכא דאיהו צלותא כמו שאיתא בתקוני זהר. אבל רב ישראל אפלו הפשרים, מפל שפן וכו' בודאי רחוקים מפלי יין הנה שהוא התפלה. רק כל כחם על ידי הצדיק הנה שעל ידו מכניסם שיהיו בכלל בעלי תשובה, שעל ידי זה מקבלים כח ללחם מלחמות ה', בבחינת אמא אוזפת מאנהא לברתא המזכר בהתורה (מט אות ז) הנזכרת לעיל. הינו שאף על פי שאין לו בעצמו כלי יין מחמת שלא עמד במלחמה הנזכרת לעיל להגביר המחשבות טובות וכו', אף על פי כן עתה מקבל כח ברחמי מבינה בינה לבא שהיא בחינת אמא אוזפת מאנהא לברתא בבחינת התפלה של הבעלי תשובה הנזכרים לעיל, שיהיה להם כח ללחם עם היצרים וכו', אף על פי שמצד עצמם אין להם כלי יין שהוא שלמות התפלה כנזכר לעיל.

¹⁸ לא ידוע מתי ודיכין נאמרה

¹⁹ תהילים פרק נא (טז) הצילני מדימים אלהים אלהי תשובתי תרנן לשוני צדקתך: (יז) אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך:

רש"י (טז) הצילני מדימים – שלא אמרת בחרב על עונשו של אוריה שהרגתי: (יז) אדני שפתי תפתח – מחול לי ויהי לי פתחון פה להגיד תהלתך:

¹⁹ בכלליות עולם העשיה רובו רע ומיעוטו טוב. ועולם היצירה חציו טוב וחציו רע. והבריאה רובו טוב ומיעוטו רע. ובאצילות הכל רק טוב והוא לשון אצלו. ולכן ג' עולמות עשיה יצירה ובריאה נקראים עולמות הפירוד ביחד לאצילות.

¹⁸ תפלה לשון התחברות – עיין תורה פד תנינא – דע, שעקר התחברות ודבקות להשם יתברך הוא על – ידי התפלה. כי התפלה הוא שער, שדרך שם נכנסין להשם יתברך, ומשם אשתמוך עין לה. כי תפלה היא מלכות, כמו שכתוב (תהלים ק"ט) "ואני תפלה לשון התחברות, כמו שכתוב (בראשית ל): "נפתולי אלקים נפתלתי", תרגומו: "לשון התחברות".

¹⁹ שער הכוונות – דרושי העמידה דרוש א – ונבאר ענין אדני שפתי תפתח כו' שתקנו לומר בתחילת העמידה ולכאורה היה נראה שהוא הפסק גדול בין גאולה לתפלה והנה רז"ל במס' ברכות הרגישו בקושיא זו ותירצו דכתפלה אריכתא דמיא.

וביאור הענין הוא במה שכתבתי לעיל כי בתהלות לאל עליון גואלם אז התחילו יעקב ולאחריה לעלות אל היכל קה"ק שבבריאה מן היכל הרצון ושם חזרו פב"פ.

והנה פסוק זה של אדני שפתי תפתח הוא כנגד היכל קה"ק שבבריאה ממש כי הנה סוד שם אדני הוא כאן בבריאה כמ"ש אצלינו בשער שמות הספירות וכנ"ז בהקדמת ס' התיקונים כי שם אדני הוא בבריאה משום דתמן לאו איהו וכינויה חד כו'.

והנה מוכרח הוא שבתחילת יעלו אל היכל קה"ק דבריאה כדי שאח"כ משם יעלו אל האצילות ולכן תקנו פסוק זה כאן.

אמנם ביאור דברי רז"ל שאמרו דכתפלה אריכתא דמיא יובן עם מה שנבאר במלת ברוך דברכת אבות ששם יתבאר כי הוא סוד היכל ק"ק דבריאה דכען הוא ברוך ברובא דברכאן וביאורו הוא במ"ש במקום אחר כי ע"י עליי העולמות והתכללותם זב"ז חוזרין ג"ר דעשי' ונעשין ממש בחינת יצירה וכן ג"ר דיצירה נעשים בריאה ממש. וכן עתה הג"ר שבהיכל ק"ק דבריאה הם נכללים עם המל' דאצילות הנקרא תפלה ונעשית חיבור א' ועולים יחד אל עולם האצילות

ונמצא כי היכל קה"ק דבריאה שהוא בחי' פסוק ה' שפתי תפתח כנ"ל הנה כתפלה אריכתא דמיא שהוא המל' דאצילות הנקרא תפלה וכאלו נתארכה ונגדלה יותר ע"י התחברות היכל קה"ק דבריאה עמה ונעשו הכל בחי' אצילות וזהו אומרם ז"ל כתפלה אריכתא דמיא. ואמנם תכין שעדיין בפ' זה אנו בעולם הבריאה כנ"ל. והנה אדני היא המל' ושפתי הם הנצח והוד הנפתחים ע"י הת"ת הנרמו במלת

הוא כבר קשור לעולם האצילות, כי התפלה שהיא בחי' יחוד היא במלכות דאצילות, והיכל זה הוא בחי' תפילה אריכתא, וזה שאמרו בגמ' (ברכות ד:) שהפסוק אדנ-י שפתי תפתח לא מפסיק בין גאולה לתפילה כי הוא תפילה אריכתא, כי בפסוק הזה אנו עולים לתפלה שהיא מלכות דאצילות. ומבאר בכוונות שאדנ-י שפתי תפתח, הפירוש "שפתי" הם נצח והוד, "תפתח" אותם התפארת להשפיע למלכות דהיינו ל"אדנ-י" שהיא עדיין בבריאה (לכן היא בכינוי), ואזי "ופי יגיד תהילתך" פירוש "פי" (המלכות שבבריאה) "יגיד" (ימשיך) מאצילות ל"תהילתך" שהיא הבריאה, כדי שהמלכות תעלה לאצילות. עוד מבאר שם שהיכל קדש הקדשים שבבריאה, הנקרא אדנ-י שפתי תפתח כנ"ל, היכל זה נקרא גם ברוך, והכוונה לברוך הראשון של עמידה, כי הוא מאיר מאצילות הארת היסוד הנקרא גאולה להיכל קד"ק בבריאה לתפלה, להסמיך גאולה לתפלה. ועי"ז עולים העולמות, שג"ר של היכל קד"ק נכללים במלכות דאצילות, ועולים ביחד לעולם האצילות. וג"ר של יצירה נעשים בריאה ממש, וג"ר של עשיה יצירה ממש. נמצא שלמעשה רק בברוך עולה המלכות לאצילות, ואילו בפסוק "אדנ-י שפתי תפתח", נפתחות השפתיים שהם נצח והוד ומאיר אור מהתפארת למלכות, שע"ז פי יגיד תהילך המלכות מושכת אור מאצילות לבריאה, ועי"ז בהיכל קד"ק שבבריאה היא כבר נקראת אדנ-י ונקראת נערה, והיא כבר פב"פ. ובברוך רבויא דברכאן מתחברים מלכות שבבריאה למלכות שבאצילות ועולים לאצילות.

המשך לשון רבנו כאן קצת קשה שמתחיל "והוא" בו' המוסיף, רוצה לומר שהביאור על פסוק הנ"ל הוא גם ביאור לעניין הריקודים בחתונה, ועדיין לא ביאר את משמעות הפסוק הנ"ל. וצריך לומר שסמך עלינו שאנו יודעים שפסוק זה הוא פתיחה לתפלת עמידה, דהיינו הכנה לייחוד. כל אחד כמה שיודע יותר את עומק כוונות הפסוק הזה כך יבין יותר את סוד הריקודים בחתונה.

וזה רבנו מחדש והוא בחי' ריקודין [כ] של חתונה כי גם החתונה היא לשם יחוד וזיווג, והריקודים שנהגו ישראל לרקוד לפני החתן וכלה, הם להמתיק דיני הכלה להכינה לייחוד, וכמאמר חו"ל/כ"א כיצד מרקדין לפני הכלה? והקשו דה"ל כיצד מקלסין? ועוד מדוע רק את הכלה? וכאן מבואר היטב כי ע"י הריקוד ממתיקים את דיני הכלה להכינה לזיווג.

ומבאר רבנו עפ"י הסוד בכתבי האריז"ל כי כל זמן שלא נתונה המלכות לזווג, דהיינו שלא נמתקו הדינים/כ"ב שבה, היא אתקריאת נער/כ"ג בלא ה' כמבואר בוזהר (זוהר בא דף לח ע"ב/כ"ד/כ"ה) כי

תפתח ועי' פתיחת השפתיים אלו משפיעים בעולם הבריאה ואז ופי שהיא המל' הנקרא פה תגיד ותמשיך תהלתך מן האצילות לבריאה ועי"ז תוכל הבריאה לעלות אל עולם האצילות:

² עיין תורה טא

^{כא} כתובות טז: תנו רבנן כיצד מרקדין לפני הכלה בית שמאי אומרים ודף יז. כל כלה כמות שהיא ובית הלל אומרים בלה נאה וחסודה אמרו לכן בית שמאי אומרים לבית הלל הרי שהיתה חוגרת או סומא אומרי' לה כלה נאה וחסודה והתורה אמרה מדבר שקר תרחק אמרו להם בית הלל לבית שמאי אומרים לדבריכם מי שלקח מקח רע מן השוק ישבחנו בעיניו או יגנונו בעיניו הוי אומר ישבחנו בעיניו מכאן אמרו חכמים לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות כי אתא רב דימי אמר הכי משרו קמי כלתא במערבא לא כחל ולא שרק ולא פירכוס ויעלת חן.

בניהו בן יהוידע - כיצד מרקדין לפני הכלה. קשה הוה ליה למימר כיצד מקלסין, כי בדברי קלוס משתעו בית שמאי ובית הלל, ולא בגוף הריקוד. ונ"ל בס"ד דהתנא קרי לקלוס בשם ר' קוד, מלשון הרקדת הקמה, להבדיל הפסולת שבו לורקם וליקח הסולת נקי, כן קלוס זה צריך לעשות בהרקדה שירקדק להעלים המומין ולהזכיר השבח דוקא. אך מקשים אמאי לא אמר כיצד מרקדין לפני החתן, ותיירץ בני ידידי כה"ר יעקב נר"ו, דהאשה ניחא לה אפילו באדם פחות, ובעל מום ושחור, דטב למייתב טן דו וכו', ולכן אין צריכין להמציא לחתן חן בעיני הכלה, אך הכלה צריך שתמצא חן בעיני החתן, לכן עושיין הקלוס לה. ועוד הכלה כיון שנשאת נקשרת בחבלי החתן, שאינה יכולה לבעוט בו ולישא איש אחר, דאתתא לבי תרי לא חזייה, אבל החתן אפשר שישקח לו אשה אחרת על כלתו אם לא תמצא חן בעיניו, לכן עוסקין בקלוס שלה דוקא, עכ"ד נר"ו:

^{כב} כי הנוקבא עיקר בנינה הוא מגבורות. (לכן טבעה נוטה לכעס וחוסר סבלנות יותר מהאיש, ונמתקת ע"י האיש שעיקר בניינו מחסדים) ^{כג} היא נקראת נער, בחי' שמצד הכלי הולדה הרוחניים שלה היא חסרה כמו שזכר חסר אותם. כיון שעדיין הדינים שבה קשים ולא ממותקים.

^{כד} עיין עץ חיים שער יח פ"ה מ"ח כל זמן דלא קבילת דבר, ועיין כתובות ט: נער אפילו קטנה במשמע

^ה זוהר בא דף לח: (ביאר המתוק מדב) להבין מאמר הבא נעתק מש"כ האריז"ל בע"ה ש"ח פ"ה, כי שם ארז"י מורה על דין כנוע, וכן ג' אותיות האחרונות שבו הם ל"ן, ושארית אות ראשונה שהיא אות א' והיא בחי' רחמים וחסדים המשפיעים עם הדין שבה, וזוהר א' זו מורה על שם אה"י שהוא רחמים, וכבר ידעת כי שורש כל הדינים הם חמש גבורות וכל גבורה נקראת דין שם ג' אותיות האחרונות של שם ארז"י, וחמש פעמים ל"ן ג' ש"ך, נמצא כי החמש גבורות שהם חמש פעמים ל"ן מתפשטות עד ש"ך דינים, וכאשר מתחברים עמהם חמש אלפין שם סוד חמשה שמות אה"י שהם רחמים וחסדים גמורים, מתחברים חמש פעמים ל"ן ונעשים חמשה שמות ארז"י שם ג' ש"ה דינים ממותקים, ואז נקראת המלכות דינא רפלא. וזוהר חב"ן מש"כ בזהר פ' דף לח ענין נער ונערה, כי נע"ר ג' ש"ך דינים על שלח נמתקו דינים, ע"כ. ה' שמות אה"י, ואז היא יכולה להתחבר עם ז"א מה שאין כן עד שלח נמתקו דינים, ע"כ.

וזה שאמר ותא חזי, כתיב ליל שמונים הוא ליהו"ה להוציאם וגו', הוא הליילה הזה ליהו"ה שמונים לכל בני ישראל וגו' ואמר כני שמעון האי פסוקא קשיא פסוק זה קשה, פ"ן דאמר ליל כלשון יחיד, מהו שמונים כלשון רבים, ולא שמונה, שמונה מבעי ליה שמור מבעי ליה שמור היה לומר כלשון יחיד, ועוד וכתב הוא הליילה הזה וקשה ליל קאמר בקדמיתא ובתרי לילה למה בתחילה אמר ליל ואחר כך לילה. ומתוך אלא הכי תנינן אלא כך למדנו פתיב פי יהיה נערה בתולה הגה נע"ר כתיב חסר אות ה' מאי טעמא מה טעם הדבר, ואמר משום דכל זמן דלא קבילת דבר אתקרי נער לפי שכל זמן שהמלכות לא קבלה מז"א את החסדים ע"י היחוד נקראת נע"ר שג"י חמש פעמים ל"ן של שם ארז"י שם ג' ש"ך דינים, מ"ד קבילת דבר אתקרי נערה משקבלה את החסדים נקראת נערה, ר"ל כשקבלה ה' שמות אה"י שם ה' חסדים סוד ה' אלפין של שם ארז"י, עי"ז היא נמתקת ונקראת נע"ר, אופי הקא ליל עד לא קבילת דבר אף כן המלכות נקראת ליל צלי אות ה' עד שלח קבלה החסדים מז"א,

נער = 320 גימ' ש"ך דינים, כי שרש כל הדינים הם חמש גבורות, וחמש פעמים דין (64 = 320 x) גמט' שך. וכך אתתקנת לזווג איתקריאת נערה בה"א, שנמתקין הדינין ע"י ה' אלפין של אהיה שבבינה שהיא חסדים [כ"ו] פי' שבשלשה מילויי אהי-ה, יש ה' פעמים אות א' - ג"פ א' במילוי אלפין קמג-אלף הא יוד הא, וא' במילוי ההין קנא - אלף הה יוד הה, וא' במילוי יודין קסא - אלף הי יוד הי. כמובא בפע"ח שער עמידה [כ"ז/כ"ח] שהכלה בחי' שך דינים שהם ה"פ דין, וכשמחברים חמש אלפין של בינה שהם חסדים, לחמש פעמים דין, נעשה חמש אדנ-י, סה"כ שכה, שהוא דינא רפיא, דין ממותק, ואזי המלכות שהיתה נקראת נער נקראת נערה. עד כאן הביאור על פי הסוד.

נמצא שבזמן הריקודים הכלה עדיין בבחינות נער בבחינות ש"ך דינים, ובבחי' כזו לא יכולה להתייחד עם בעלה וצריך להמתיקה ולתקנה, וזה נעשה ע"י ריקודין/כט"ו.

ומבאר כיצד מה שנרמז בפסוק אדנ-י שפתי תפתח הנ"ל רמוז גם ברקודים, כי הרגלין הם בבחינות נצח והוד [ל' בחי' שפתיים הנ"ל, והם נתנשאים ע"י הלב בחי' תפארת הנ"ל, היינו ע"י שמחת הלב. כנראה בחוש שע"י שמחת הלב מרקדין.

כמ"ש גבי יעקב כששלח אותו יצחק אביו לחרן ליקח אשה מבנות לבן, ובהגיעו להר המוריה הבטיחו הקב"ה שישמור עליו בכל אשר ילך, אזי הלך בשמחה, וכתוב (בראשית כט) וישא יעקב את רגליו,

ומשמחתה צה' חסדים נקראת לילה, ואמך ואף על גב דקתיב ביה שמודים כלשון רבים שממעט שבעוד שנקראת ליל ככר היא מתחלפת עם ז"א, אבל אינו כן אלא הטעם דכתיב שמודים, כי דכר הוה זמין לאתחברא עמה לפי שז"א ככר היה מזומן להתחבר עמה, ובשעתא דאתחבר עמה דכר וכעשה שמתחבר עמה ז"א פתיב הוא הלי'לה הנה ליהו"ה שמודים כתוב לילה צה' המורה על המתקת הדינים שבה, וכתוב שמודים, דכר ונוקבא הוא מורה על ז"ן כשהם ככר ביחוד אחד, ובגי' כף פתיב הלי'לה הנה עם אות ה'.

¹⁰ פי' בני' מילויי אהי-ה דהיינו יש ה' פעמים אות א' - קמג-אלף הא יוד הא, קנא - אלף הה יוד הה, קסא - אלף הי יוד הי. פרק א'

^{כ"ח} פרי עץ חיים - שער העמידה - פרק א' - סוד אדני שפתי תפתח. תכוין, כי עדיין הוא בבריאה, ואדני - הוא נגד המלכות, ושפתי - נצח הוד, ותפתח - על ידי התפארת, ובוה שיפתחו אותם ותשפיע בבריאה, אז ופי שהוא מלכות, יכול להגיד להמשיך תהליך, מן אצילות לבריאה, ובוה תוכל הבריאה לעלות אל האצילות:

(אדני - זה מלכות, שפתי תפתח - נ"ה, ופי יגיד תהליך - מצד הבינה הנקרא תהלה. ופי - רומז למלכות, יגיד - פי' ימשיך. תהליך - היא הבינה שמושכת השפע מלמעלה. אדני, ג' אותיות הם דין, והם ה"פ דין הרומזים לה"ג מנצפ"ך, ואות א' להמתיקם, מפני ש א' ציורו רי"ו, ושם ג' אבות כ"א משם ע"ב, שעולין רי"ו, א"כ זו א' הוא להמתיק גבורות).

אדני. תכוין, כי ב' מיני דינים הם יורדין מלמעלה, א' לז"א יורדין אליו ש"ך ניצוצין ושרשם מל"ב נתיבות חכמה, כל א' כלול מי, הרי ש"ך. והם יורדין מן ז"א לנוקבא הנקרא אדני, ולכך ש"ך הם ה"פ דין שיש בה' שמות אדני: והענין, כי אלו הם סוד ל"ב אלהים שיש בבינה, שבאו אליה מן ל"ב נתיבות חכמה, ושם אלהים יש בו ה' אותיות ושם זה הוא בבינה, שהוא ג"כ אות ה' ראשונה שבשם, ובחי' אלו כולם, נקראים ש"ך ניצוצין, נחלקים לה"פ דין כנ"ל, לכן תכוין עתה להמתיק ה' דין אלו, ע"י שרשם שהוא הבינה. לכן תכוין להוריד ה' אלפין מן ה' שמות אהי"ה שבבינה, ונמשכין אל ה"פ דין הנ"ל, ונעשה ה"פ אדני" בנוקבא דז"א ממותקין. ולכן הכוונה הוא, כי תחלה היתה הנוקבא נער בסוד ש"ך ניצוצין שלא היתה ראוי לזיווג, ועתה נעשית נערה גי' שב"ה, הראוי לזיווג, לכן קודם הזיווג שהוא עתה באצילות, בסוד העמידה, אנו מקדימין לתקנה, ולעשותה נערה עתה בפסוק זה. וזה סוד ובוה הנערה באה אל המלך, הנוכר בוהה פרשת פקודי:

^{כ"ט} עיין תורה י' אות ו' - וזו הנה בחינת ריקודין והמחאת כף. פי' ריקודין והמחאת כף נמשכין מבחינת הרוח שבלב, כנראה בחוש, פי' על ידי שמחת הלב הוא מרקד ומפיה כף אל כף; וכמובא בתקונים (תקון כא נ"א): וְהָאֵי רוּחָא נָשַׁב בְּשֵׁית פְּרָקִין דְּדְרוּעָא וּבְשֵׁית פְּרָקִין דְּשׁוּקִין, וְהָיָא בְּחִינַת הַמְּחָאֵת כֶּף וּבְחִינַת רִיקוּדִין. וְזֵהוּ בְּחִינַת: "לְבוּ נְשָׂא אֶת רַגְלֶיךָ" (בראשית רבה, ויצא, פ'רשה ע), הִינּוּ עַל יְדֵי הַרוּחַ שֶׁבֶלֶב בְּאֵימַת הַרְקוּדִין; הִינּוּ עַל יְדֵי הַצְדִיק שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ כְּנִ"ל, נִתְבַּטַּל הַגְּאוּהַ כְּנִ"ל.

ועיין תורה מא - ריקודין, הנה איתא ב"עץ חיים" דף כ"ב הברכים הינו הרגלין, הם נצח הוד, והם עוקבין. ועקב גימטריא שתי פעמים אלקים, שהם דינים, שיש שם אחיזה לחיצונים פידוע. והפעלה להברית החיצונים משם, שנימשיך לתוך הברכים, הגבורות משרש הבינה. וכשמשפיע שרש הגבורות מבינה, אז החיצונים בורחים משם. והוא לוקח הבכורה והברכה, שזה בחינת ברבים. ושרש הבכורות, נקרא יין פידוע, וזה יין המשמח. וזה שפתיב ביעקב, כשראה שהוא בחינת ברבים במקום דין, פי שתי פעמים אלקים עם עשר אותיות גימטריא יעקב, אזי המשפיע שרש הגבורות, בחינת יין המשמח. כמו שפתיב (בראשית כז): וַיָּבֵא לוֹ יֵין וַיִּשְׂתֵּי, שרש של הברכה, נמצא על ידי ריקודין, ששונה יין המשמח, שהם שרש הגבורות שפתיב. ונמשכין למטה בתוך הרגלין, הינו שמרקד, בזה מגרש החיצונים משם, וזאת התלהבות של הרקוד, והוא "אשה ריח ניחוח לה" (במדבר כ"ח).

¹¹ * פתח אליהו

^{לא} בראשית פרק כט (א) וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם:

פרש"י - (א) וישא יעקב רגליו - משנתבשר בשורה טובה שהוטח בשמירה נשא לבו את רגליו ונעשה קל ללכת. כך מפורש בבי"ר: והוא עפ"י המדרש בראשית רבה פרשה ע' פסקה ח' - וישא יעקב רגליו א"ר אחא (משלי יד) חיי בשרים לב מרפא כיון שנתבשר בשורה טובה טעין ליביה ית רגלוהי הדא אמרה כריסא טענא רגליא.

ופי' רש"י לבו נשא את רגליו/לב דהיינו ששמחת לבו גדלה כל כך עד שהתפשטה לרגליו והגביה אותם והיה מדלג ורץ, למצא את זיווגו.

ולב היא לב בינה, כמ"ש בפתח אליהו [לר] בינה לבא ובה הלב מבין/לה. על כן צריך לכוין בריקודין להמשיך חמש ל'האלפין שבלב שב' מילויי שם אהי-ה שבבינה ע"י הרגלין נצח והוד כנ"ל להכלה שהיא עתה בחי' ה"א פעמים דין גי' ש"ך/ל' גי' נער. וע"י אור הלב החמש אלפין שנמשך לה מתחבר חמש אלפין לחמש דין ונעשה חמש אדנ-י, אזי נעשית נערה בה"א בה' אלפין, ונעשית ה' פעמים אדנ"י גמט' שכה/לח' בחי' דינא רפיא, דין ממותק.

נראה שבזמן הקידושין (שנתן לה הטבעת ואמר לה הרי את מקודשת לי וכו') אז נקראת נער מאורסה והם בחי' היכל הרצון שבעולם הבריאה. [ט] ובחופה/י' והריקודים שלפני היחוד עלו החתן והכלה להיכל קדש הקדשים שבעולם הבריאה. ואז ע"י הריקודים בחי' כיצד מרקדין לפני הכלה, נעשה בחי' אדני שפתי תפתח, דהיינו כמו שבפתיחת השפתים נפתח הלב ומאיר דרכם אלפין לכלה ואזי פי יגיד תהילתך פי היא הכלה תמשוך אור הבינה שנקרא תהילה להמתיק את עצמה. הכי נמי מה שהשמחת לב של חתונה נושא את הרגלים לרקוד זה בחי' פתיחת השפתים שהם בחי' רגלים להאיר אור הלב לכלה, ואזי מתקיים ופי יגיד תהילתך ע"י שהכלה גם רוקדת וע"ז מושכת את אור הלב הזה אליה ונמתקים הדינים.

וזה בחי' אדני שפתי תפתח [מא] שאומרים לפני תפלת עמידה, והכוונה עפ"י הסוד **שע"י השפתיים שהם נצח והוד, נפתח נמשך אור הלב למלכות ונמתק הכלה בבחי' זווג [מב]** ברוחניות/מג, ונעשית בחי' אדני/מג, שהיא נערה, שהיא מ"הראוי לזווג.

לב צ"ע כי לבו נשא את רגליו משמע שהרגלים עלו אל הלב, ואילו בכוונות הכוונה שהרגלין מוליכים את אור הלב אל המלכות. וצ"ל שלבו נשא את רגליו מדבר על המציאות שהרגלים מתרוממים מהארץ אבל זה נעשה ע"י שהשמחה מתפשטת לרגלין כמבואר בתורה י' וההתפשטות הזו היא בחי' שהרגלין מאירים את אור הלב למלכות.

²² גם בדפוס ותולד-היא, ומתולד-הוא

²³ * פתח אליהו

לה אע"פ שהלב בגשמיות הוא רק משאבה, וברוחניות הוא מקום ההתפעלות בלבד ואין בו מוחין, בלשון חז"ל נמצא הרבה לב חכם ולב מבין ולב יודע והכוונה להתפעלות הלב מחכמה והתפעלותו מאיזה הבנה, או ידיעה.

²⁴ כך הגיטא גם בדפוס ותולד-בליהיית של תולד ובתולד-בריקודין להמשיך האלפין, (וכן גרסת הנוסאות והגהות) ומתצו-בריקודים (להמשיך) האלפין

לו ש"ך דינים שבנוקבא הכלה - עיין עץ חיים - שער יח פרק ה מ"ת - והנה היותן מספר ש"ך ניצוצין הוא כי אלו הניצוצין הם מבחי' ז' מלכים שמתו והנה הם מבחי' ז"א והנה ז"א נקרא אדם לפי שהוא הוי"ה במילוי אלפין גי' אד"ם וכל מלך א' מאלו הוא אדם א' נמצא כי ז"פ אדם הוא גי' שט"ו אשר כולם הם ניצוצין של גבורה ודינין גמורים של מלכים שמתו וכאשר נתקנו במעי אמם בינה כבר נתבאר שהיה ע"י טיפת אבא שנתן בה מחדש והיא כוללת ה"ח ואמא ג"כ נתנה בהם טיפת מ"נ הכוללת ה"ג וע"י נתקנו אלו השט"ו הנ"ל ובין כולם הם ש"ך ניצוצין דו"א כי ה"ח דאבא אינן ניצוצין רק חסדים שהניצוצין הם גבורות בלבד באופן שהשט"ו ניצוצין הם ישנות של המלכים וה' ניצוצין אחרים הם חדשות וסך כולם הם ש"ך בו"א. וכבר ידעת כי גם נוק' דו"א שהוא מדה הו' שבמלכים יש בה כללות כל הו' מלכים כנודע דלית ספי' דלא אתכליל בה בחי' המלכים ונמצא כי הם ש"ך ניצוצין אחרים בנוקבא דו"א ונודע כי הגבורות והדינין הם כפולות ונמצא שיש ב"פ ש"ך בו"א אשר לסבה זו נקרא הו"א שמי"ש שהם בחי' הניצוצין האלו וב"פ ש"ך בנוק' אשר לסבתם נק' היא תמ"ר שהם בחי' הניצוצין שבה וכל אלו הניצוצין שלו ושלה הם מתערבים במעי אמא ומצטיירין ונתקנו שם.

לח בחי' וחמת המלך שכבה. ואשרי העם שכבה לו (עיין בית עולמים לרבי יצחק חבר - וז"ש שכבה לו דריש מלשון שכיבו דועמא כמ"ש כשוך חמת המלך כו' והענין כמ"ש ש"ך דינים הם מסטרא דו' מלכי, ז' פעמים דין [כנראה צ"ל ז' פעמים מה ועוד חמש גבורות של אמא כמבואר בע"ח יח הו')

לט עד תקופת הראשונים נהגו שזמן זה היה יב חודש, דהיינו מזמן הקניין שנקרא אירוסין עד הנישואים דהיינו שהיה נותן לה כתובה וכונס אותה לביתו שזה הנישואין. והיום מחשש גודל הקטרוג שיש על היחוד כדי שלא תהיה תקלה סומכים את הקנין קידושין להכנסה לחופה, ועוד נהגים לצאת כל הדעות מה היא חופה האם ההינומה או חופה או חדר יחוד. והריקודים הם בסוף לפני שהולכים לביתם, כי מסתמא הוא עיקר היחוד והכנסה לביתו המחייב אותו בכתובה.

מ רבנו לא מדבר אלא על הריקודים אבל בכהאריז"ל מבואר שהחופה כשנותן לה הכתובה היא בחי' היכל או"א השומרים עליה בשעת הניסור כפי שיתבאר בסמוך.

²⁵ עיין פרי עץ חיים שער העמידה פ"א, ושער הכוונות דרושי עמידה א'.

²⁶ עיין זוהר חדש שיר השירים דף פח: עה"פ נאור לחיך מאמר ד' מ' נפתחות לה' ה' - שאות ה' שבה תלוי הולדה או"א בפה סגור

נג בסוד הניסור שהוא תרדמה שבה עולה נשמת ז"א מ"ך לחו"ב וחוזר מ"ד לנוקבא ומגדל אותה ונעשית גדולה ומוכנה ליחוד וכמבואר בעץ חיים שער לד פרק ג' מ"ב - שמגיל יב ויום א' נקראת נער ובעת הנסירה נקראת נערה ובשחזורת פב"פ לזווג נקראת בוגרת. (וכל סוד הנסירה עיין ע"ח שער כט הוא שער הנסירה. ובשער הכוונות ערבית ב' וראש ראש השנה א')

נמצא לפ"ז שהחתן בריקודים בחי' תרדמה, בחי' היסח הדעת מכוונת היחוד. והקהל המשמח את החתן וכלה אצלם הרקודים בחי' שמחת לב שע"י עליית הרגלים מאירים להם אור הלב שבו חמש אלפים שהם חסדים, להמתיק החמש דין שבה.

מד וע"ז הרי אדנ-י הוא כבר שם המלכות אחרי שנמתקו דיניה, ואילו כשאנו אומרים אדנ-י שפתי תפתח בזה אנו פועלים להאיר לה את האלפין מהלב תפארת. וצ"ל שזה נעשה בבת אחת האמירה וההמתקה.

והוא סוד הניסור, על ידי הריקודים שהם בחי' תרדמת החתן, בחי' הסתלקות המוחין שלו לחכמה ובינה לעורר ייחוד עליון שממנו נמשך מוחין לכלה לגדלה ולהמתיקה. ואת המשכת המוחין האלה עושים משמחי החתן וכלה שמרקדים לפני הכלה השכינה הקדושה וליבם נושא את רגליהם, ומאיר מרגליהם לכלה אור הלב, שהוא שם אהי-ה המתפשט בג' מלויים קמג קנא קסא, (כידוע שכל מילוי הוא התפשטות לנמוך יותר) ובהם יש חמש אלפין שעל ידם ממתק חמש דין שבכלה.

נתבאר בסוד הניסור שמוחין דז"א עולים מ"ן לאו"א וע"י יחודם יורד מוחין למלכות להמתיקה ולגדלה וכיון שמקבלת מוחין מבינה שלא דרך ז"א נחשב כניסור וחיתוך מז"א. ובוזוהר בראשית מט. נתבאר יותר עיין בזה עץ חיים שער לט פ"א מ"ק/מ"ג שגם השפע הזה שמקבלת מהבינה הוא ע"י בעלה (ז"א) אלא שמחשש יניקת הקליפות מאחורי הכלה ששם רוב הדינים, לכן הם עולים תחילה לבינה וזה הנקרא בזוהר אמא דמסככא על בנהא. ותחת כנפיה הם מתייחדים. ומה שמבואר שהמלכות מקבלת שלא ע"י ז"א, נקרא בהקדמת הזוהר (ב.)/מ"ג אמא אוזפת מנאה לברתא, דהיינו שמלווה לה כלי היסוד כדי לתוכל להתייחד. וזה מתקיים תחת החופה כי החופה שעושים היא בחי' אמא דמסככא על בנהא ושם החתן נותן לכלה כתובה במעמד עשרה מישראל השמחים ומברכים שבע ברכות ומרקדים עמו.

נמצא לפ"ז שענין הניסור נעשה בשני שלבים תחילה בחופה ואח"כ שוב בריקודים, ושניהם בחי' אחת.

ואולי אפשר להוסיף שגם השבע ברכות הן אותה בחי', כי הראשונה פה"ג אינה נחשבת והאחרונה פותחת לעצמה בבורך, נמצא חמש אמצעיות הן כאחת, ואולי הן בחי' חמש אלפין מבינה להמתיק חמש גבורות שבכלה, וזה שאמרו חז"ל (במסכת כלה א' א') כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה. והמברך מוציא את כל הקהל (עכ"פ לדעת המנחת שלמה סימן ט) כמו בריקודים שכולם משתתפים בהמשכת החמש אלפין מבינה להמתיק חמש גבורות שבכלה.

וזה שאמרנו שהמתקת הכלה היא ע"י החמש אלפין שבג' מילויי שם אהי-ה שבבינה שהיא בחי' הלב, זהו דאיתא במדרש (בראשית פ' ע [מח]) (מ"ט) כשנשא יעקב את לאה אזי בשעה שהיו מרקדין

^מ גם בדפויר-דאוי, בתולד ומתחכט - דאוי, וכל המנוקדים-דאוי

מ **בע"ח שער לט פ"א מ"ק** - (טעם שנבראו אדם וחוה) כי היה צריך לברא את האדם וחוה כדי שעל ידם יתבררו מיין נוקבין של כל הנשמות כנ"ל ולזה (וכדי לברא את אדם וחוה) היה צריך זו"ג (וה"ו דהיינו זעיר אנפין והנוקבא שהם הקב"ה ושכינתיה), ואי אפשר להם להזדווג אם לא יחזרו פנים בפנים, ולחזור פב"פ א"א לסבה כנ"ל כדי שלא יתאחוזו הקליפות (כי דרכן להיות נאחזים) באחוריים דנקבות, ולכן כדי לבטל ב' המניעות האלו, מה עשו אבא ואמא, נסרו את הנוקבא העומדת אחורי זעיר אנפין, ואח"כ העלו (חא) זו"ן הנסרים למעלה, בהיכל אבא ואמא עצמה, ששם אין כח לקליפות להתאחוז באחורי הנקבה, וזה ההיכל דאו"א, הוא בחי' החופה של זו"ן חתן וכלה, ושם יוכלו לחזור פב"פ, ושם נזדווגו זו"ן יחד. וכל ענין זה תבינה בזוהר פ' בראשית דף מט. מ"ש בפ' "ויבן ה' אלהים את הצלע", שהוא ענין הנסירה, ואח"כ "ויביאה אל האדם" מהכא ילפינן דבעאן או"א לאעלאה לכלה ברשותא דחתן כד"א "את בתי נתתי לאיש הזה" מכאן ואילך ייתי בעלה לגבה, דהא ביתא דילה היא, דכתיב "ויבא אליה".

פ' ענין זווג הראשון דזו"ן בעת אצילותן איננו כשאר זווגים של אח"כ, והוא כי הזווג הזה לא היה למטה רק או"א העלו את ז"א בחיקם, ואח"כ העלו את הנוקבא, בסוד "ויביאה אל האדם" ושם נזדווגו כמ"ש בע"ה.

ואמנם כל שאר הזווגים דזו"ן דבחי' פב"פ הוא למטה בביתא דילה של הנוקבא שהוא בהיכל הנוקבא ושם יורד הז"א להזדווג עמה והנה או לא היה עדיין מ"ן של הנוק' מבוררים ומתוקנים כנ"ל ונמצא כי מ"ן שהעלתה מלכות לגב ז"א הם המ"ן דבינה אשר הם שמשו אל הנוק' וע"י מ"ן אלו יצאו אדם וחוה כ"כ מעולין ונאחזין עד למעלה כמ"ש בע"ה, [הגהה - ונל"ח כי הרוחא דבגוזה של הבינה אשר ע"י עולין מ"ן הוא אשר שימש אל הנוקבא הזאת כי ע"י שהוא מעולה מאד יכול לברר אדם וחוה בבחינת מ"ן שלה עצמו אשר בתוך הקלי' ואין אדם וחוה מ"ן עצמן דבינה אלא שיצאו ונתבררו ע"י רוחא דילה ונודע שבו מתלבש הנשמי' בבחי' לבוש. והוא מעלת אדם וחוה בבחי' לבוש, אבל עצמות נשמתם היה מזו"ן מ"ד ומ"ן דילהון, דאל"כ מה תועלת בעלייתן שם, אם אדם וחוה ממ"ן דבינה עצמה, והיה יכול לצאת משם. או אפשר להיפך כי הן מ"ן ממש של הבינה אלא שצריך לחזור ולצאת שנית ע"י זווג זו"ן בהיותן למטה פב"פ כנודע ולכן עלו ונעשו ב' הבחי' יחד שנזדווגו או"א בהתלבשות זו"ן בהם ויצאו אדם וחוה כנלע"ד:

ואחר כך ירדו זו"ן במקומם למטה ושם הוכרחו לחזור אב"א כנ"ל ולסבה הנ"ל שלא יתאחוזו החיצונים ואז בהיותן אב"א הוציאה הנוקבא וילדה לנשמה דאדם וחוה וזכור כלל זה בכל מקום אשר נאמר כי אדם וחוה ע"י זווג דאב"א יצאו אין הכוונה כפשוטו כי א"א לעולם להזדווג כי אם פב"פ אך הכוונה לומר כי לא יכלו לעמוד זו"ן פב"פ במקומם למט' להזדווג ולהוציא אדם וחוה והוצרכו לעלות למעלה בחיק או"א כנ"ל ונזדווגו שם פב"פ ע"י מ"ן דבינה שהעלתן המל' וכאשר חזרו במקומן וירדו למטה הוכרחו להיות אב"א ואז יצאו נשמת אדם וחוה בהיותן זו"ן אב"א.

ועיין בדרושי אבי"ע בענין חטא דאדה"ר ותבין סדר מעלות מדרגות העולמות איך היו בעת שנברא אדה"ר ושם תבין איך היו הזו"ן עליונים במקום או"א ושם היו בבחי' אב"א ונזדווגו שם להוציא אדה"ר וע"ש היטב וזכור כלל זה לכל המקומות שזכר ענין זווג אב"א שאין הענין כפשוטו אלא ע"ד הנ"ל

מז ובע"ח מ' דרוש ח.

^מ בראשית רבה פרשה ע' פסקא ט'

מט **בראשית רבה** פרשה ע פסקא יט - ויאסוף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה כינס כל אנשי מקומו אמר להם יודעים אתם שהיינו דחוקים למים וכיון שבא הצדיק הזה לכאן נתברכו המים אמרין ליה ומה אהני לך אמר להון אין בעיין אתון אנא מרמי ביה ויהב ליה

היו מזמרין הייא לייא לרמוז ליעקב הא זאת הכלה היא לאה. היינו כי לאה היא עלמא דאתכסיא פי' ששרש נשמתה בבחי' עולם נעלם שאין בו השגה, כמבואר בזוהר (זוהר ויצא קנד. 1/3) ומבאר רבנו שהוא העולם הנעלם הזה הוא בחי' לב, כמו"ש (תהלים קיט) בלבי צפנתי אמרתיך הפשט שדוד המלך אומר להקב"ה בלבי שמרתי את מצוותיך כדי שח"ו לא אשכחם ואעבור עליהם. ורבנו מוצא כאן רמז שהלב הוא מקום נעלם וצפון לכן בו מצפינים דבר שחוששים שיגנב ע"י הסט"א

לאה דהוא רחים להדא רחל סגי והוא עבד הכא גבכון שבעה שנין אחרין אמרין ליה עביד מה דהני לך אמר להון הבו לי משכון דלית חד מנכון מפרסם ויהבון ליה משכונין ואזל ואייתי עליהון חמר משה וקופר הוי למה נקרא שמו לבן הארמי שרימה באנשי מקומו וכו' וימא הוו מכללין ביה וביון דעל ברמשא אמר להון מה הוא בדין אמרין ליה את גמלת חסד בוכותך והווי מקלסין קודמוי ואמרין הא לייא הא לייא היא לאה היא לאה ברמשא אתון מעלתא וטפון בוציניא אמר להון מהו בדין אמרי ליה מה את סבור דאנן דכרין דכוותכון וכל ההוא ליליא הוה צווח לה רחל והיא עניא ליה בצפרא והנה היא לאה אמר לה מה רמייתא בת רמאה לאו בליליא הוה קרינא רחל ואת ענית לי אמרה ליה אית ספר דלית ליה תלמידים לא כך היה צווח לך אבוק עשו ואת עני ליה ויאמר אל לבן מה זאת עשית לי וגו' ויאמר לבן לא יעשה בן וגו' מלא שבוע זאת וגו' א"ר יעקב בר אחא מאכאן שאין מערבין שמחה בשמחה אלא מלא שבוע זאת וגו'.

3 זוהר ויצא קנג. – כלי להבין מאמר הבא נעתיק בקיור מש"כ האר"ז (בש"כ הפסוקים פ' ואלא, על הפסוק ויהב יעקב את רחל ויאמר לעבדך שבע שנים וגו'), ו"ל נודע כי רחל מקומה מן החזה ד"ל ולמטה, ולכן כתיב ויהב יעקב את רחל הנקראת עלמא דאתכסיא כנודע, כי גלוי האורות הם מן החזה ולמטה כי הם נגמר יסוד דלוימא, אבל לאה היא מנגד החזה ולמעלה כי הם האורות הם מטוסים ולכן נקראת עלמא דאתכסיא, ו"ש בס' הזהר פ' ואלא ו"ל תא חזי נשעתא דיעקב פלח ליה שבע שנין קדמוין נפק קלא וחמר מן העולם ועד העולם, עולם סתים דלעילא יובלא וכו', וקודם לזה אמר ו"ל, תא חזי בכל אתר יובלא סתים ולא אתגליא ושמטה אתגליא, הרי דלית עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא, והנה מקום התפצות לאה הוא שיעור ז' ספירות ד"ל, והם כתר חד"ד חו"ג ושלש עליון דת"ת עד החזה, ואלו הם בחי' ז' שנים שעבד יעקב בלילה, והווי באתכסיא מניה שאר לא חשב שהווי לקחת את לאה כנזכר בזה, והוא לפי שאר יעקב לא היה משיג שם, ולכן לאה היתה שטוה ליעקב כי לא היה משיג את בחינתה. ע"כ.

אמר רבי אבא, הכי הוא ודאי פלח שבע שנין לאתגליא בשמטה כן הוא ודאי שיעקב עבד ז' שנים כדי להשתלם ב"ז"ס ד"ל להתיחד א"ח"כ עם רחל שהיא סוד המלכות הנקראת שמטה, **אמר רבי אלקיך מוסקיף ואמר תא חזי בכל אתר יובלא סתים דלא אתגליא** בכל מקום יובל שהוא סוד לאה (כפי שהיא נבנית והתנה מאחוריה דלוימא הנקראת יובל), היא סתומה ואינה מגולה לפי שהיא עומדת מן החזה ד"ל ולמעלה שם אורות החסדים סתומים ועלמאם ביסוד דלוימא, ושמטה אתגליא ושמטה שהיא סוד רחל היא מגולה לפי שעומדת מהחזה ולמטה שם כבר נתגלו אורות החסדים.

תא חזי בשעתא דיעקב פלח שבע שנין קדמוין זא וראה בשעה שיעקב גמר והשלים לעבוד שבע שנים הראשונות כשכיל רחל, **נפקא קלא ואמר** יאכה בת קול מן השמים נחם את יעקב על שנלעטע שרימה אותו לכן ונתן לו את לאה, ואמרה לו **יעקב** למה אתה מתעלם על לבן לומר הלא ברחל עבדתי עמך ולמה כמיתני, תדע כי מאתי יאך הדבר שחשבו תחילה עבור לאה ואח"כ תעבור עבור רחל, ושכל שבע שנים אלו יתעלם ממך שהם עבור לאה, שנאמר בדרך ה' אלהים ישראל מן העולם היינו תחילה כריך להתחיל לתקן את עולם העליון שהוא הו"ב, **ועד העולם פתיב** ואח"כ כריך לרדת עד עולם התחתון שהוא שמטה ולתקנה, כי **עולם סתים דלעילא יובלא** עולם הסתום שלמעלה הוא נקרא יובל סוד לאה, **מתקין שירותא** שמשם התחלת התיקון של ספירות ד"ל, **אלין דאינון סתימין דלא אתגליא לך מן יובלא אינון** (ה"י ד"ל) אלו הם ספירות העליונות שז"ל שהם סתומות שלא נתגלו לך והם מיובל שהוא בחי' פרטוף לאה הנעלמת, **בגין כך אסתיתו מעיקב דלא ידע** לכן נסתמו השנים הראשונות מיעקב לפי שלא השיג עדיין את הספירות העליונות ד"ל, **דחשב דהא מן שמטה אינון** שחשב שהם מן השמטה שהיא סוד רחל העומדת מהחזה ד"ל ולמטה, ואת זה השיג כבר יעקב לכן חשב שברחל עבד את ה' שנים הראשונות, **ובגין דיעביד שירותא מעולם דלעילא** וכדיל שיעבוד בתחילה כנגד עולם העליון שהוא סתום והוא סוד לאה הנעלמת, לכן **אתכסין מגיה** נתכסו ממנו ה' שנים הראשונות שלא ידע שנגלה עבד, **בגין דיובלא איהו סתים** לפי שיובל הוא סתום שהוא בחי' לאה, **ולבית דעברו שני יובלא דאתכסין** ואחר שבעו שני הויבל המטוסות, **עבד שני שמטה דאתגליין** עבד כנגד שני שמטה הנגלות שהם כנגד ה"ס של רחל, **ואתעשרו בתרין עלמין ואחיד לון** ונתעטרו יעקב שהוא בחי' ז' בשני עולמות בלילה ורחל ונתחיל עמיה. (כמ"ק ומ"ח"מ ומפ"ש)

וידיא ה' פי שנואה לאה מהקה ובי **אמאי היא שנואה** למה היתה שטוה, **והא בגין שנואה לאו בגין מעליא גינהו** והרי בני שטוה אינם בני הגונים (כי הם אחת משבע מדות המופרשות בנס' נדיים דף כ ע"ב), **וחזינו דכל אינון בגין מעלי מלאה נפקו** והרי לנו רואים שכל אותם הבנים הטובים ילאו מלאה, **ואת אמרת פי שנואה לאה** ואין אחת יכול לומר כי לאה היתה שטוה ליעקב, ומתוך שאין הדבר כפשוטו **אלא ודאי יובלא איהו תדיר עלמא דאתכסיא** אלא ודאי יובל שהוא סוד רחל הבינה היא תמיד בחי' עולם העולם כי אין זה שום השגה כלל, **וקל מילוי לאו (דף קנד ע"ב) באתגליא גינהו** וכל עניינה אינם נגלים, **ובגין כך יעקב אתכסין מגיה** כלן נתכסו ועלמא מיעקב כל מעשיה, ר"ל לפי שלא היתה מושרשת במלכות דבינה לכן היו נעלמים ממנו כל עניינה, והראיה דכתיב ויהי צבתך והנה היא לאה, וכל הלילה היה נעלם מיעקב שהוא לאה, לכן לא היתה דעתו של יעקב נוחה ממנה כמו מרחל שהיא מושרשת במלכות שהיא סוד עולם הגולה והיו כל עניינה נגלים לו ואין אדם אוהב אלא מה שנגלה אליו, ו"ש ויהב גם את רחל מלאה, ר"ל שהיה אוהב את רחל יותר מלאה, וקראה שטוה בערך דרבת רחל אבל לא שהיתה שטוה ח"ו. (כמ"ק ור"א"י ומפ"ש)

תא חזי עלמא תתאה באתגליא איהו זא וראה עולם התחתון שהוא סוד המלכות היא נגלית כי היא תחילת הגלוי מלמטה למעלה, **והוא שירותא דכלא לסלקא בדרגוי** וגם היא התחלת הכל ופתח הכניסה ושער השמים ליכנס דרבו למדרגות העליונות, **במה דחקמה עלאה הוא שירותא דכלא** כמו שחכמה העליונה היא התחלת הכל, כי גלוי כל האצילות מלמעלה למטה מתחלת מחכמה, **הכי גמי עלמא תתאה חקמה איהו** כמו כן המלכות נקראת ג"כ חכמה תתאה, **והיא שירותא דכלא** והיא התחלת הכל מלמטה למעלה, **ובגין כך קרינו אתה** ובשכיל זה קוראים לה "אתה" כמדבר לנוכח למי שנגלה לפניו, **בגין דאיהו שמטה ואתגליא** לפי שהיא סוד השמטה שהיא בגלוי, והוא מורה על ההשגה בה, **ועלמא עלאה דאיהו יובלא קרינא הוא** ועולם העליון שהוא סוד יובל שהוא הבינה קוראים אותה "הוא" בלשון נסתר, **דכל מלוי באתכסיא אינון** לפי שכל עניינה הם מטוסים ונעלמים ולא נודע מה הו"ל, **ורוא דמלה דלאה** וסוד הענין של לאה, **דכתיב וישכב עמה בלילה הוא** לכן כחוצה מלת הוא לרמוז שהיה שם סיוע מהבינה הנקראת הוא שבה שורש לאה (כפ"ש"י על מש"כ בלילה הוא, הקב"ה סייעו שלא משם יצא), **ועל דא ומשום זה פתיב ועבד הלוי הוא** הלוי שהוא בגבורה עבד בכה הבינה הנקראת הוא, והעלה מ"ן בעבודתו עד הבינה, **בגין לאמשכא מגיה ברכאן לכלא** כדי להמשיך ממנה ברכות לכל העולמות, והטעם שבעבודת הלוי נמשכות הברכות מהבינה, לפי שכל פעולות הבינה נעשות ע"י הגבורה שבה שורש הלוי, **"הוא" עלמא עלאה דאתכסיא תדיר** ובינה היא עולם העליון הנעלם תמיד, **ויעקב במה דאתכסיא לא אתדבק ברעויה אלא במה דאתגליא** ויעקב צמה שמכוסה ונעלם לא השיג בלבו אלא צמה שהוא בגלוי, **ורוא דא** וזה הוא סוד דכתיב **ודבק באשתו** שהיא סוד רחל כשלה להתדבק עמה, ולא עם לאה שהיא בחי' אימא כדמפרש ואז"ל. (כמ"ק ומפ"ש)

וידיא ה' פי שנואה לאה, מהבא ממה שכתוב בתורה כי שטוה לאה, אלו לומדים **דסאני בר גש עריין דאמיה** שאנוג אדם ערות אמו, לכן יעקב שהיה בסוד ז"ל שהוא צנה של אימא, שנה לישא את לאה שהיא בחי' אימא, על כן **ויתיחד בר גש עם אמיה בכל אתר ולא יתחשש** מותר לאלם להתיחד עם אמו בכל מקום בלי שום חשש, **והא אתערדי** וכבר העירו חכמים בנס' קדושים דף פ ע"ב, כי **בן מתיחד עם אמו** ואין שום חשש איסור יחוד, **וכלא אתכסי מיעקב** ועל כן כל עניינה לאה נתכסו מיעקב, **דעלמא עלאה לא אתגליא פלל** כי אימא שהיא עולם העליון שהוא סוד לאה לא נתגלה לו כלל. (כמ"ק ור"א"י ומפ"ש)

יא תהילים פרק קיט (יא) בלבי צפנתי אמרתיך למען לא אשכחם:

שהיא בחי' שכחה/נ²². **ומשם** מהלב הוא **המיתוק של הדינים כשממשיכין ה"א** חמש אלפין **מהלב**. **וזה** שלא אמרו לו זו לאה אלא אמרו דווקא **הא לאה** כי רמזו לו לה' אלפין, **שצריך להמשיך מלאה** דהיינו מפרצוף הרוחני נוקבא דזעיר אנפין הנקראת לאה שמקומה מאחורי ז"א מכנגד הלב עד כנגד ראשו, והיא בחי' לב, את חמש האלפין **כדי להמתיק ולתקן את הכלה** חמש גבורות של הכלה לאה בת לבן: **גם היו אומרים שהכלה שמה לאה**, והשם מלמד על המהות שאחזתה בבינה שהיא בחי' לב שמשם המיתוק של הכלה נמצא **שע"י בחינות עצמה נמתקת**:

עד כאן ביאור חברותא

²² זוהר חלק א דף קצג: - מה כתיב ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו, כיון דאמר ולא זכר שר המשקים, מהו וישכחהו, אלא וישכחהו אתר דאית ביה שכחה, ודא הוא קץ דסטרא דחשך.